

Мовно-літературна галузь

Освітній компонент:

Мови корінних народів та національних меншин України

Навчальна програма з ромської мови та читання (складник типової освітньої програми) для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою

Результати навчання

На кінець II циклу навчання

здобувач / здобувачка початкової освіти (учень / учениця):

- 1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- 2) сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення власного естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;
- 3) висловлює свої думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;
- 4) оцінює індивідуальне мовлення – своє та інших учнів, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

п/п	<i>II цикл (3-4 клас)</i>	
	<i>Загальні результати</i>	<i>Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти:</i>
<i>до пункту 1</i>		
1.1	Сприймає усну інформацію	Сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію.
1.2	Перетворює усну інформацію	На основі почутого малює схеми, таблиці, добирає ілюстрації; передає інформацію стисло і вибірково; переказує текст за різними завданнями.
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою.
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Визначає за допомогою вчителя тему, основні ідеї усної інформації; обговорює зміст, форму та окремі деталі простих текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб..

1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює власні думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; пояснює свої погляди, спираючись на власний досвід, визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її.
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди, підтверджуючи їх прикладами; враховує думки інших осіб.
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі словесні й несловесні засоби для передавання емоцій та настрою; розпізнає певні засоби художньої виразності в тексті; може використати їх у власному мовленні; створює невеличкі за обсягом і прості медіапродукти за допомогою вчителя (або самостійно)
1.8	Регулює власний емоційний стан	Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого / побаченого; ввічливо спілкується, використовуючи у власному мовленні формули мовленнєвого етикету.
до пункту 2		
2.1	Сприймає текст	Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів.
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє головне і другорядне в тексті; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів.
2.3	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	Розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; описує емоції літературних персонажів та відтворює їх під час інсценування.

2.4	Оцінює текст	Висловлює власне ставлення до змісту прочитаних творів, образів літературних персонажів, думки з приводу простих медіатекстів та наводить аргументи до власних висловлювань, використовуючи текст або, спираючись на свій досвід, інші джерела інформації.
2.5	Обирає тексти для читання	Самостійно обирає книжку для читання; пояснює свій вибір метою читання (для задоволення власних читацьких інтересів, пошуку потрібної навчальної / цікавої інформації)
2.6	Перетворює інформацію	На основі тексту малює /добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно; складає план, таблицю.
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює сюжет, кінцівку, місце подій, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує з репліками під час театралізації тощо).
до пункту 3		
3.1	Створює письмові висловлення	Пише розбірливо рукописними буквами, в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює (за допомогою вчителя або інших дорослих) прості медіатексти, використовує певні форми їх презентації.
3.2	Взаємодіє онлайн	Створює короткі письмові повідомлення і обмінюється ними.
3.3	Редагує письмові тексти	Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки власного письма самостійно (або за допомогою інших) та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування.
до пункту 4		
4.1	Аналізує мовні явища	Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками.
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Експериментує зі звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та

	антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.
--	---

Результати навчання та пропонований зміст з ромської мови та читання для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти	
3 клас	
Знання про мову. Мовні уміння. Розвиток читання та мовлення	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: розуміє мовлення вчителя; розуміє зміст невеличких текстів (до 10-ти речень); розуміє невеличкі діалогічні та монологічні тексти, що містять попередній мовний матеріал; розуміє в цілому тексти, що містять до 10–15 незнайомих слів; розуміє короткі автентичні тексти за допомогою контексту</p>	<p>Сприйняття усної інформації Аудіювання Розвиток умінь і навичок аудіювання. Розуміння прослуханого тексту (за допомогою контексту). Розуміння змісту тексту (на основі засвоєного мовного матеріалу) за допомогою мовної здогадки. Розуміння змісту тексту за допомогою власного мовного досвіду як носія романі.</p>
<p>Учень/учениця: дотримується орфоепічних норм та норм інтонування речень; дотримується правильної вимови слів з ненаголошеними голосними, вимови дзвінких, придихових приголосних, приголосного [r] та ін.); дотримується правил мовного етикету: висловлення згоди / незгоди відповідно до комунікативної ситуації, розгорнуте вибачення, висловлення прохання, пропозиції, відмови, схвалення / несхвалення, свого негативного або позитивного ставлення тощо.</p>	<p>Говоріння (діалогічне та монологічне мовлення) Розвиток умінь і навичок зв'язного монологічного мовлення. Формування вмій укладати невеличкі за обсягом монологічні висловлювання, як-от: усний переказ; повідомлення; описування явищ та об'єктів; репліки (запитання / відповіді) для діалогу. Розвиток умінь та навичок діалогічного мовлення, як-от: ставити запитання; відповідати на запитання; реагувати на репліки.</p>
Змістова лінія «Читаємо»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця: виразно читає вголос з дотриманням орфоепічних та інтонаційних норм;</p>	<p>Розвиток техніки читання. Розвиток навичок читання вголос та мовчки.</p>

<p>читає текст вголос та мовчки і розуміє його (обсяг тексту – до 350 друкованих знаків); читає самостійно зі швидкістю 50–70 слів на хвилину; читає нескладні різнопланові тексти (вірші, пісні, оголошення), написи (вивіски, цінники, адреси) та розуміє їх зміст; читає і розуміє зміст ігор, загадок, скоромовок.</p>	<p>Формування певних ознак читання (плавне, свідоме, правильне, виразне, чітке). Розвиток навичок роботи з текстом: читання з розумінням, аналіз змісту, визначення головної думки, пошук відповідей на запитання тощо.</p>
<p>Учень / учениця: слухає і розуміє зміст ромських казок і казок інших народів світу ромською мовою, загадок, прислів'їв, скоромовок; розповідає напам'ять невеличкі за обсягом вірші, загадки, прислів'я та скоромовки; розуміє сюжет і переказує зміст прочитаних в класі або самостійно казок, легенд (2–3 твори), знає прізвище автора та головних героїв літературних казок; виразно читає (6–7 віршів) та декламує напам'ять вірші (2–3 вірша за вибором вчителя або учнів), розуміє зміст пісні (2–3), розповідає напам'ять скоромовки (2–3), загадки (3–4), прислів'я (2–3); розрізняє жанри літературних творів за їх особливостями (казка, легенда, вірш, оповідання, жарт, байка, прислів'я, загадка); переказує зміст рекомендованих вчителем для читання творів, присвячених місту, селу, родині; вільно використовує у власному мовленні вивчені за тематичними групами слова (назви спорідненості, рис характеру людини), а також слів, що відображають специфіку матеріальної ромської культури та культури ромів, які мешкають на території України; розуміє і переказує зміст творів, присвячених шкільному життю, відношенню до вчителів, ровесників, друзів та ін.; під керівництвом вчителя, а також самостійно складає власні висловлювання про вшанування ромських народних звичаїв, обрядів у сучасному житті ромів;</p>	<p>Тематика спілкування: 1. Я живу в Україні. Пам'ятні місця в Україні. 2. Ромський народ в Україні та Європі. 3. Ромські свята, народні традиції та звичаї. 4. Ромська народна творчість, ромські культура та мистецтво. 5. Ромський мовленнєвий етикет. 6. Я та моя родина. 7. Моя рідна оселя. 8. Наша школа, наш клас. 9. Місто і село. 10. Людина та її зовнішній вигляд. 11. Що ми їмо? 12. Одяг і взуття. 13. Календар. 14. Розпорядок дня учня. Особиста гігієна. 15. Мій вільний час. Дитячі ігри та забави. 16. Вільний час. 17. У транспорті. 18. В магазині. 19. У лікаря», 20. Техніка та зв'язок. 21. Природа та її об'єкти (ліс, гори, озера, море, річки тощо). 22. Пори року (зима, весна, літо, осінь). Погода.</p>

<p>відтворює зміст вивчених творів ромської дитячої літератури, знає прізвища їх авторів;</p> <p>розуміє роль книги у житті людини, розрізняє види книжок та їх призначення, а також їх структурні елементи ;</p> <p>володіє елементарними країнознавчими відомостями, використовує набуту інформацію у власному мовленні.</p>	
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця:</p> <p>Пише відповідно до норми письма (20–30 знаків на хвилину);</p> <p>пише правильно слова на вивчені орфограми;</p> <p>розрізняє на письмі букви з діакритикою та без діакритики;</p> <p>пише на слух слова, словосполучення, прості речення та короткі тексти (4–6 речень);</p> <p>пише переказ почутого, прочитаного, за малюнком;</p> <p>пише під диктовку невеличкі тексти;</p> <p>редагує текст (у межах вивченого);</p> <p>пише листівку-вітання.</p>	<p>Розвиток графічних вмінь та навичок.</p> <p>Розвиток умінь писати перекази (обсяг до 70–80 слів). Складання плану переказу за допомогою вчителя.</p> <p>Розвиток умінь писати диктанти (до 50–70 слів).</p> <p>Формування навичок самоконтролю та самоперевірки.</p> <p>Написання листівки-вітання. Основи редагування письмового тексту.</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця:</p> <p>сприймає прості медіапродукти (комікси, дитячі мультфільми, фільми тощо);</p> <p>бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів;</p> <p>висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду простих медіапродуктів;</p> <p>створює за допомогою вчителя (або самостійно) прості візуальні медіа (фотографії , онлайн-повідомлення). прості візуальні медіа (фотографії , онлайн-повідомлення).</p>	<p>Візуальні медіа: фотографія як джерело інформації (наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина), малюнок як джерело інформації. Комікси.</p> <p>Аудіовізуальні медіа: мультфільми. Улюблений герой, колір, звук, музика в мультфільмах.</p>
Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень/учениця:</p> <p>розрізняє зв'язний текст і розрізнені за змістом речення;</p>	Текст

<p>визначає тему й головну думку тексту; вміє ділити текст на структурні елементи; добирає заголовок до структурного елементу; розрізняє тексти за типами.</p>	<p>Повторення та поглиблення поняття про текст: тема та головна думка тексту, структура тексту, заголовок, абзац. Загальні відомості про типи текстів (розповідь, опис, міркування).</p>
<p>Учень/учениця: складає прості речення різного виду; розрізняє види речень за метою висловлювання; вирізняє головні та другорядні члени речення; ставить розділові знаки за вивченими пунктограмами.</p>	<p>Синтаксис Поглиблення поняття про речення. Загальні відомості про види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні, спонукальні). Розвиток умінь розпізнавати у тексті та укладати самостійно питальні речення (з питальним словом; з питальною часткою). Загальне поняття про порядок слів у реченні. Загальне поняття про головні та другорядні члени речення.</p>

<p>Учень/учениця: розрізняє частини мови за вивченими ознаками та правильно їх вживає в усному та писемному мовленні; правильно використовує усно та пише форми артикля; лічить до 100; правильно використовує прикметники; здійснює морфологічний аналіз за зразком в межах вивченого матеріалу.</p>	<p>Морфологія</p> <p>Загальне поняття про граматичні ознаки частин мови.</p> <p>Формування вміння знаходити частини мови в тексті.</p> <p>Використання іменників. Рід і число іменників (повторення та розширення поняття про морфологічні ознаки іменника).</p> <p>Загальне поняття про власні та загальні назви; скорочення іменників (їхнє утворення та вживання, вимова і правопис).</p> <p>Артикль. Родові форми артикля (на практичній основі).</p> <p>Прикметник. Рід і число прикметників (повторення та розширення). Ступені порівняння (на практичній основі).</p> <p>Повторення поняття про дієслово. Розпізнавання дієслів у тексті. Особа і число дієслова. Допоміжне дієслово <i>сом / сім</i>.</p> <p>Повторення та розширення поняття про числівник. Кількісні числівники до 100. Порядкові числівники.</p> <p>Поглиблення поняття про займенник. Вживання різних форм займенників в мові.</p> <p>Особові займенники («відмінкові» форми, вживання, вимова та правопис).</p> <p>Питальні займенники (вживання, вимова та правопис).</p> <p>Вказівні займенники (вживання, вимова та правопис).</p> <p>Прийменник (повторення та розширення поняття).</p> <p>Загальне поняття про прислівник. Прислівники місця та часу (вживання та правопис).</p>
<p>Учень/учениця: визначає, утворює споріднені слова; визначає структуру слова; розрізняє похідні й непохідні слова.</p>	<p>Словотвір</p> <p>Будова слова: повторення та розширення поняття.</p> <p>Словотворення: споріднені слова; похідні слова.</p>
<p>Учень/учениця: знає букви алфавіту та їх звукове значення;</p>	<p>Фонетика</p> <p>Повторення та розширення поняття про звуки і букви. Вимова та правопис.</p>

<p>розрізняє голосні й приголосні звуки; розрізняє тверді й м'які приголосні; розрізняє глухі й дзвінкі приголосні; розрізняє непридихові та придихові приголосні; робить звуковий та звуко-буквений аналіз слів; моделює звуко-складову структуру слів; знаходить у тексті слова без наголосу, пояснює вимову та правопис ненаголошених слів (енклітик та проклітик).</p>	<p>Вимова, правопис і перевірка написання ненаголошених голосних. Вимова, правопис і перевірка написання глухих / дзвінких, придихових / непридихових приголосних. Правопис слів з буквою j. Правила наголошування.</p>
<p>Учень/учениця: розуміє значення слів; розрізняє пряме й переносне значення слова; розрізняє та добирає антоніми та синоніми; користується словником з правопису; користується міждіалектним словником, уміє знаходити діалектні синоніми.</p>	<p>Лексика Розширення поняття про значення слова: однозначні й багатозначні слова; пряме й переносне значення слів; синоніми; антоніми. Формування навичок роботи зі словниками: словник з правопису; міждіалектний словник.</p>
4 клас	
Знання про мову. Мовні уміння. Розвиток читання та мовлення	
Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця: розуміє незнайомі тексти з першого читання; розуміє усне тематичне мовлення однокласників; розуміє короткі тексти (до 10 речень): оголошення, діалоги, вірші, пісні тощо з першого читання; розуміє короткі тексти однакового змісту (до 5 речень) двома–трьома близькими діалектами.</p>	<p>Сприйняття усної інформації Аудіювання Аудіювання незнайомого художнього тексту тривалістю звучання до 3 хв. Аудіювання незнайомого науково-популярного тексту тривалістю звучання до 2 хв. Розуміння змісту тексту за допомогою контексту, мовної здогадки, засвоєного мовного матеріалу, власного досвіду. Розуміння мовлення двома–трьома близькими діалектами.</p>
<p>Учень / учениця: продукує короткі повідомлення; розповідає про певні події та описує явища, об'єкти; переказує зміст прочитаного або прослуханого тексту;</p>	<p>Говоріння (монологічне та діалогічне мовлення) Розвиток навичок монологічного мовлення: зв'язне висловлювання (повне, розгорнуте, завершене) обсягом до 10 речень; опис об'єктів, подій, явищ; переказ тексту.</p>

<p>переконує співрозмовника у бесіді з якогось питання; висловлює власну думку та власне ставлення до предмета мовлення; правильно реагує на репліку співрозмовника; уміє виступати в різних ролях; виправляє помилки у власному мовленні.</p>	<p>Розвиток навичок діалогічного мовлення: складання діалогів різного типу: діалог – обмін думками, діалог-домовленість, діалог-розпитування (обсяг висловлювання кожного співрозмовника 4–5 реплік); розігрування вивчених текстів; рольові ігри за вивченими темами.</p>
Змістова лінія «Читаємо»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця: виразно читає вголос згідно з орфоепічними нормами (наголос, інтонування, вимова звуків); читає вголос, мовчки та розуміє прочитане (обсяг тексту – до 500 друкованих знаків); читає відповідно до норми 80–105 слів на хвилину; виразно читає і розуміє нескладні різнопланові тексти (вірші, пісні, оголошення, вивіски, цінники, адреси тощо); уміє правильно вимовляти до 10 скоромовок; знає до 20 загадок; уміє користуватися словником та перекладати тексти (до 150 слів); складає усні висловлювання за темами спілкування.</p>	<p>Читання Розвиток навичок свідомого читання вголос та мовчки. Формування вміння виразно читати нескладні тексти. Формування навичок аналітичного мислення щодо змісту, теми прочитаного, подій та героїв. Формування інтересу до читання через емоційне сприйняття героїв літературних творів. Аналіз та інтерпретація змісту прочитаних творів.</p>
<p>Учень / учениця: вільно користується знаннями про ромську усну народну творчість, а також знаннями, які відображають специфіку ромської культури і культури ромів, які проживають на території України (учні вчать напам'ять 5–7 віршів, 1–2 уривки з вивчених творів, 3–4 загадки, 3–4 прислів'я, 1–2 народні пісні); розуміє і переказує твори, присвячених місту, селу; використовує у власному мовленні тематичні групи слів (назви транспортних засобів, днів тижня, місяців, назви</p>	<p>Тематика спілкування: 1. Я живу в Україні. Видатні українці. 2. Ромський народ в Україні та Європі. 3. Ромські свята, народні традиції та звичаї. 4. Ромська народна творчість, ромські культура та мистецтво. 5. Ромський мовленнєвий етикет. 6. Я та моя родина. 7. Моя рідна оселя. 8. Наша школа, наш клас. 9. Місто і село. 10. Людина та її зовнішній вигляд. 11. Що ми їмо? 12. Одяг і взуття.</p>

<p>професій), а також слів, що відображають специфіку ромської матеріальної культури; розуміє і переказує зміст художніх творів, присвячених дитині, родинним зв'язкам, сімейним традиціям;</p> <p>розповідає про народні звичаї, обряди, народні прикмети;</p> <p>розповідає про твори ромської дитячої літератури, їх авторів;</p> <p>розуміється на оформленні книжки (обкладинка, корінець, сторінка, текст, нумерація сторінок, ілюстрації, зміст).</p>	<p>13. Календар.</p> <p>14. Розпорядок дня учня. Особиста гігієна.</p> <p>15. Мій вільний час. Дитячі ігри та забави.</p> <p>16. Вільний час.</p> <p>17. У транспорті.</p> <p>18. В магазині.</p> <p>19. У лікаря»,</p> <p>20. Техніка та зв'язок.</p> <p>21. Природа та її об'єкти (ліс, гори, озера, море, річки тощо).</p> <p>22. Пори року (зима, весна, літо, осінь). Погода.</p>
Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця:</p> <p>пише зі швидкістю 25–35 знаків на хвилину;</p> <p>пише диктанти різних типів (до 50 слів, до 10 речень);</p> <p>пише короткий переказ прочитаного, почутого (до 70 слів);</p> <p>пише твори різного типу (опис, роздум, фантазія та ін. обсягом до 70 слів);</p> <p>пише листи, вітання, оголошення;</p> <p>користується правописним словником для перевірки та виправлення тексту;</p> <p>редагує текст за змістом, за мовним оформленням.</p>	<p style="text-align: center;">Письмо</p> <p>Розвиток та удосконалення писемного мовлення.</p> <p>Розвиток умінь та навичок писати невеличкі за обсягом твори, перекази та диктанти відповідно до норми слів щодо кожного виду письмової роботи:</p> <p style="padding-left: 20px;">диктант (40–50 слів);</p> <p style="padding-left: 20px;">переказ (40–70 слів);</p> <p style="padding-left: 20px;">твір (50–70 слів).</p> <p>Редагування тексту (правописне, змістова, мовне).</p> <p>Розвиток навичок самоконтролю та самоперевірки.</p>
Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця:</p> <p>сприймає прості медіапродукти (комікси, дитячі мультфільми, фільми тощо); бере участь в обговоренні змісту медіапродуктів;</p> <p>висловлює свої думки й почуття з приводу перегляду простих медіапродуктів;</p> <p>створює за допомогою вчителя (або самостійно) прості візуальні медіа (фотографії, онлайн-повідомлення).</p>	<p>Візуальні медіа. Фотографія як джерело інформації (наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина), малюнок як джерело інформації. Комікси.</p> <p>Аудіовізуальні медіа: мультфільми. люблений герой, колір, звук, музика в мультфільмах.</p>

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

Очікувані результати	Зміст навчання
<p>Учень / учениця: знаходить ключові слова; визначає тему та головну думку тексту; розрізняє види текстів; редагує текст шляхом скорочення, заміни, додавання, переміщення.</p>	<p align="center">Текст</p> <p>Удосконалення та розширення поняття про текст. Удосконалення вмій визначати тему та головну думку тексту. Формування вмій добирати заголовки. Узагальнення знань про будову та типи текстів.</p> <p>Розширення поняття про стилі текстів (розмовний, художній, науково-популярний).</p> <p>Удосконалення умій та навичок редагування тексту (скорочення, заміна, додавання, переміщення).</p>
<p>Учень / учениця: складає прості речення; розрізняє види речень за метою висловлювання; знаходить головні, другорядні, однорідні члени речення; утворює складні речення за зразком; розрізняє пряму та авторську мову; дотримується елементарних правил з пунктуації (на основі вивченого матеріалу).</p>	<p align="center">Синтаксис</p> <p>Повторення та поглиблення знань про речення.</p> <p>Головні члени речення (підмет і присудок).</p> <p>Поняття про другорядні члени речення (додаток, узгоджене і неузгоджене означення, обставина).</p> <p>Загальне поняття про однорідні члени речення.</p> <p>Початкове поняття про складне речення (загальне уявлення).</p> <p>Загальне поняття про сполучники. Вживання сполучників.</p> <p>Поняття про пряму мову. Мова автора.</p> <p>Поняття про звертання та форми його вживання.</p> <p>Початкові знання з пунктуації.</p> <p>Формування поняття про синтаксичний аналіз речення.</p>
<p>Учень / учениця: правильно вживає та відмінює дієслова усно і на письмі; правильно утворює та вживає форми артикля; лічить до 1000; розрізняє прості та складені форми доконаного та недоконаного минулого часу, прості і складні наказові форми; вживає дієслова у позитивній, питальній, заперечній формах; правильно ступенює прикметники;</p>	<p align="center">Морфологія</p> <p>Повторення та поглиблення понять про граматичні ознаки іменних частин мови. Вживання родових форм артикля в усному та писемному мовленні.</p> <p>Розширення поняття про часові форми дієслова.</p> <p>Теперішній і майбутній час (повторення, поширення понять).</p> <p>Минулий час (доконаний, недоконаний, прості та складені форми).</p> <p>Наказовий спосіб (прості та складні форми).</p>

<p>робить морфологічний аналіз слова за зразком.</p>	<p>Розширення поняття про прикметник. Ступенювання прикметників. Формування початкових вмінь відтворювати за зразком морфологічний аналіз слова.</p>
<p>Учень / учениця: визначає корінь, суфікс, закінчення, префікс, постфікс; знаходить у тексті споріднені та складні слова; застосовує споріднені слова або форми слова для перевірки правопису; правильно пише складні, складені слова; розрізняє похідні й непохідні слова.</p>	<p>Словотвір Повторення та розширення поняття про будову слова (корінь, суфікс, закінчення, префікс, постфікс). Подальше удосконалення знань про споріднені слова. Поглиблення знань, умінь та навичок щодо словотворення (похідні слова, складні слова, складені слова).</p>
<p>Учень / учениця: враховує на письмі редукцію голосних, асиміляцію приголосних, сандхі, чергування; виправляє помилки, зумовлені асиміляцією приголосних та редукцією голосних; помічає діалектні відхилення у власному мовленні та в мовленні інших.</p>	<p>Фонетика Загальне поняття про редукцію ненаголошених голосних, їх правопис. Загальне поняття про асиміляцію приголосних, правопис у позиціях асиміляції. Формування поняття про сандхі. Правопис у позиціях сандхі. Початкове поняття про гуно (чергування). Формування загального уявлення про наголос (словесний, у словосполученні, фразовий, логічний). Розвиток навичок усвідомлення фонетичних міждіалектних відмінностей</p>
<p>Учень / учениця: добирає синоніми та антоніми, у т. ч. з інших діалектів; знаходить в тексті омоніми; вживає вивчені фразеологізми; знає 2–3 значення слів, що мають міждіалектну полісемію; уміє вирізняти власне ромську лексику та запозичену лексику; користується двомовним словником.</p>	<p>Лексика Поняття про синоніми, антоніми, омоніми (повторення та розширення). Початкові знання про фразеологізми. Повторення та розширення поняття про міждіалектну полісемію та омонімію (на основі вивченого матеріалу). Поняття про власне ромську лексику та запозичення. Збагачення лексичного запасу за рахунок інших діалектів. Формування навичок роботи з двомовним словником.</p>

Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти

II цикл навчання:

Взаємодіє з іншими особами усно, сприймає і використовує інформацію у різних комунікативних ситуаціях:

критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію ;

на основі почутого може створювати асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями;

виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення невеличкого власного висловлювання;

визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; коментує зміст текстів, зокрема медіатекстів, зіставляє із власними спостереженнями, враховує думки інших осіб;

висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її;

висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами; дотримується найважливіших правил літературної мови, висловлюючи власні погляди;

обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створює прості медіатексти відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; за необхідністю використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів;

описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого; доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету;

Сприймає, аналізує, критичне оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її для збагачення свого досвіду:

прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів;

пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює висновки на основі інформації, виявленої в тексті; пояснює зміст простих медіатекстів;

описує емоційний стан персонажів, співпереживає;

висловлює власне ставлення до прочитаних або прослуханих творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту медіатексту;

розуміє мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти;

на основі тексту створює простий план, таблицю;

експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації).

Висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими особами письмово та в режимі реального часу з дотриманням норм літературної мови:

пише рукописними буквами розбірливо, в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, урахувавши мету та адресата і дотримуючись норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює невеличкі тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації;

знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного.

Досліджує індивідуальне мовлення при використанні мови для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами та аналізує їх в межах тем за програмою:

аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно

вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання.